

ÇOCUK GELİŞİMİNDE MÜZİĞİN YERİ VE ÖNEMİ

Uzm. Bayram DELEŐ¹

Dr. Öğr. Üyesi Nazan KAYTEZ²

ÖZET

Duygu ve düşüncelerin ses, ritim ve melodilerle anlatıldığı müzik, çocuğun hayatında önemli bir role sahiptir. Müzik çocukların yaşamında ortak bir paydadır. Çünkü ritim tutmak, şarkı söylemek, müzik eşliğinde dans etmek çocuklar için içgüdüsel olarak yapılan eylemlerdir. Çocuğun doğuştan sahip olduğu bu eğilim etkili bir eğitim aracı olarak kullanılabilir. Bu nedenle bugün birçok ülkede müzik başlı başına bir eğitim aracı olarak kullanılmaktadır. Erken yaşlardan itibaren başlayan doğru yönlendirilmiş bir müzik yaşantısı, çocukların gelişimlerini olumlu yönde desteklemekte, gelecek yaşantılarında daha mutlu ve başarılı olmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle müzik, çocukların yaşamında mutlaka yer almalıdır. Bu çalışmada müziğin çocuğun hayatındaki önemi, çocuğun gelişim alanlarına olan katkısı hakkında bilgi verilmiş olup, aile ve eğitimcilere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelime: Müzik, Çocuk Gelişimi, Gelişim Alanları, Özel Gereksinimli Çocuk.

THE PLACE AND IMPORTANCE OF MUSIC IN CHILD DEVELOPMENT

ABSTRACT

Music, in which feelings and thoughts are expressed through sounds, rhythms and melodies, has an important role in a child's life. Music is a common denominator in children's lives. Because holding a rhythm, singing, and dancing to music are instinctive actions for children. This tendency, which the child is born with, can be used as an effective educational tool. For this reason, music is used as an educational tool in many countries today. A well-directed musical life that starts from an early age supports the development of children positively and ensures that they will be happier and more successful in their future lives. For this reason, music must be included in children's lives. In this study, information was given about the importance of music in the child's life and its contribution to the developmental areas of the child, and suggestions were made to parents and educators.

Keywords: Music, Child Development, Development Areas, Children With Special Needs.¹

¹Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ABD Doktora Öğrencisi, delesbayram@gmail.com

²Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, nznunal@hotmail.com

GİRİŞ

Müzik, güzel sanatların önemli dallarından biri olarak tarih boyunca temel olgular arasında yer almaktadır. İnsanlar kendilerini daha iyi ifade edebilmek, isteklerini anlatmak ve ruhsal anlamda daha iyi hissetmek için sese ihtiyaç duymaktadırlar (Çadır ve Avcıoğlu, 2013). Sesin ahenkli ve belli bir tonla ifade edilmesi olarak tanımlanan müzik, Antik Çağlardan bu yana başta eğitim olmak üzere birçok alanda kullanılmaktadır (Varış ve Cesur, 2012). Nitekim iyi bir müzik eğitimi alan ya da iyi müzik dinleyen çocuğun sağlıklı birey olarak yaşamına devam edeceği düşüncesi Farabi, Eflatun ve Konfüçyüs'ün yaşadığı dönemlere kadar uzanmaktadır. Eflatun'un "*Müzik, terbiyenin esaslı vasıtasıdır. Müzik bir eğlence aracı değil, güzellik, iyilik ve eğitim aracıdır.*" cümlesi de müziğin önemini vurgulamaktadır (Tozar, 2003). Bütün Batı ve Doğu toplumlarında ortak bir anlayış haline gelen bu düşünce modern dönemlere gelindiğinde Dewey ve Rousseau gibi eğitim kuramcılarının da dikkatini çekmiştir. Bilişsel gelişim kuramı ile çocuk gelişimi alanına önemli katkılar sağlayan Piaget'e göre müzik, çocuğun gelişimini destekleyen önemli bir eğitim aracıdır (Franklin ve ark. 2008; Güler, 2008, Soysal, 2012). Özellikle erken çocukluk döneminde müziğin doğru olarak kullanılması, çocuğun sadece bilişsel gelişim alanını değil diğer gelişim alanlarını da (sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim) desteklemektedir (Aral ve Can Yaşar, 2015). Yıldız (2018)'a göre, dans ile gerçekleştirilen müzik etkinlikleri çocuğun sosyal becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Franklin ve ark. (2008) çocuğun erken yaşlarda müzik eşliğinde enstrüman çalmayı öğrenmesinin motor ve bilişsel gelişimini olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Brody (2016)'a göre iki yaşından önce keman eğitimine başlamak çocukların akademik becerilerini desteklemektedir. Amerikan Bilim Geliştirme Derneği (AAAS) tarafından yürütülen araştırma sonuçları da müziğin çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre müzik ile çocukların okuma, anlama, dinleme ve matematik becerileri, arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla müzik aracılığıyla çocuklar daha kolay öğrenmektedirler (AAAS, 2020).

Müziğin çocuğun gelişimine katkısı doğum öncesi dönemden itibaren başlamaktadır. Çünkü daha anne karnındayken bebekler seslere tepki vermeye başlamaktadırlar. Annenin sesinin tonu, yumuşaklığı, gerginliği ya da çevresindeki diğer sesler bebeği etkilemektedir (Gün, 2009). Schellenberg (2012)'e göre annenin hamileliği esnasında bebeğine şarkılar, ninniler söylemesini bebeği sakinleştirmektedir. Dolayısıyla çocuğun müziğe karşı doğuştan gelen bir ilgisi vardır. Çocuğun doğal olarak sahip olduğu bu ilginin doğru yönlendirilmesi onun gelecek yaşantısı açısından çok önemlidir. Bu konuda hem ailelere hem de eğitimcilere önemi görevler düşmektedir (Tezel Şahin, 2006). Bu düşünceden hareketle bu çalışmada müziğin çocuğun gelişimine katkıları hakkında bilgi verilmiştir.

1. MÜZİĞİN ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE KATKISI

Çocuğun tüm gelişim alanları birbirini etkilemektedir. Erken çocukluk dönemi öğrenmenin yoğun olduğu ve temel becerilerin çocuğa kazandırıldığı kritik bir dönemdir. Bu nedenle bu dönemin verimli bir şekilde geçirilmesi çocuğun gelecek yaşantısı açısından büyük önem taşımaktadır (Köksoy ve Taş 2005; Mertoğlu, 2002). Erken yaşlardan itibaren müzikle desteklenen çocukların daha sağlıklı bir gelişim sergiledikleri gözlemlenmiştir.

Erken çocukluk döneminde çocuğa verilen eğitimin sonraki dönemleri etkileyeceği yapılan araştırmalarla da ortaya konulmuştur (Aral, Yıldız Bıçakçı, Yurteri Tiryaki, Çetin Sultanoğlu ve Şahin, 2015; Kraus ve Chandrasekaran, 2010).

Erken çocukluk döneminde müzik, tekerlemeler ve şarkılar aracılığıyla çocuğun gelişimine katkı sağlamaktadır (Soysal, 2012). Yapılan çalışmalarda, müzik eğitimi alan çocukların almayan çocuklara göre okumayı daha kolay öğrendikleri ve problem çözme becerilerinin daha fazla geliştiği saptanmıştır. Yine notaları doğru seslendiren çocukların, harfleri daha kolay ve doğru seslendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Erken çocukluk döneminde müzikle yapılan etkinlikler ayrıca çocuğun keşfetme ve yaratıcılık becerilerini de desteklemektedir (Gün Duru ve Köse, 2012).

Eser (2010)'e göre müzik çocuğun motor becerilerinin desteklenmesi açısından önemlidir. Montessori, her şeyin ritimle başladığını savunmuştur. Hannaford (1995) ise, işitme ve görme duyularıyla algılanan enerji kalıplarının ritimle başladığını ifade etmiştir. Çünkü ritim, müziğin yapı taşı olarak ifade edilmektedir ve müziğin özü ritimle başlamaktadır. Carl Orff'e göre, çocuğun el çırpması, zıplaması, parmak şıklatması gibi hareketler, ritim etkisi ile ortaya çıkan ve çocuğun müzikle bağ kurmasına yardımcı olan doğal davranışlardır (Orff, 1977). Aylaz (2018)'a göre, ritim ve ses, müziğin ortaya çıkmasında ayrılmaz iki parça olarak tanımlanmaktadır. Erken çocukluk döneminde müzik etkinlikleri kapsamında yer alan ritim çalışmaları sayesinde, çocuğun büyük ve küçük kas gelişimi desteklenmekte, davranışları çeviklik kazanmaktadır (Franklin, 2008).

Gordon (2000) ise bebeklik döneminde, ritim ile dil ve okuma yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Müzik sayesinde çocuklar sesleri doğru bir şekilde kullanmayı, sözcükleri hatasız telaffuz etmeyi öğrenmektedirler. Dil gelişimi alanında yapılan eğitim çalışmaları, müzikteki ritim, ses düzeni gibi öğelerin konuşma dilini öğrenmeye yardımcı olduğunu ortaya koymuştur (Jakobson, Cuddy ve Kilgour, 2003). Bu bölümde müziğin çocukların bilişsel, sosyal, duygusal, motor ve dil gelişimi üzerindeki etkileri ayrı ele alınacaktır.

2. MÜZİK VE BİLİŞSEL GELİŞİM

Bilişsel gelişim, bilgi, algılama, bellek, akıl yürütme, problem çözme, kavrama ve düşünme gibi süreçleri kapsamaktadır. Müzik, çocukların zihinsel kapasite ve anlama becerilerinin gelişimi için çok önemli bir etkinliktir (Eser, 2010). Ayrıca müzik, bireyin öğrenme yaşantılarında önemli bir yere sahiptir. Öğrenme, düşünme, problem çözme, ilişki kurma ve yeni durumlara uyum sağlayabilme gibi bilişsel becerilerle ilişkilidir (Özyürek, 2013; Kılıç, 2012). Kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için birden fazla duyuya hitap etmek çok önemlidir. Müzik, çocuğu bilişsel, devinişsel ve duyuşsal yönden destekleyerek, davranışlarında istedik değişiklikler oluşturmaktadır. Çünkü bilişsel gelişimin desteklenmesi için öncelikle uygun çevre koşullarının sağlanması ve yaşam alanlarının çocuğa göre düzenlenmesi gerekmektedir. Müzik, bilişsel gelişime katkı sağlayan destekleyici çevre koşulları içerisinde yer almaktadır (Yıldız, 2018). Müzik ile yapılan etkinlikler sayesinde çocuğa sayılar, renkler, mekâna ve zamana dayalı kavramlar kolayca öğretilmektedir (Babaç ve Yıldız, 2018).

Örneğin; ezbere sayı sayma yerine, şarkılarda yer alan ritim ve melodinin kullanılması saymanın hafızada kalmasını kolaylaştırmaktadır. İp atarken saymayı içeren şarkılı oyunlar çocukların saymayı anlamalarına yardımcı olmaktadır (Soysal, 2002).

Başer (2003)'e göre müzik çocukların sözel konuları daha iyi hafızada tutmalarına yardımcı olmaktadır. Çünkü müzik etkinliklerinin tekrara olanak vermesi, çocuğun kavramı kolayca belleğine almasına yardımcı olmaktadır. Rauscher ve Shaw'a göre müzik çocukların sinaptik bağlantılarını güçlendirmekte ve zekâ seviyelerini artırmaktadır. Rauscher (1997)'e göre müzik, matematik ve fen eğitimi arasında anlamlı bir ilişki vardır. Gün Duru ve Köse (2012)'nin ilköğretim öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada bu durumu desteklemektedir. Çalışmada deney grubundaki öğrencilere üç hafta süre ile klasik müzik dinletilmiştir. Çalışmanın sonunda, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre matematik ve fen testlerinden oluşan sınavlarda daha yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Müzik, çocukların dikkat sürelerinin uzamasında da etkili olmaktadır. Müziğin dikkat süresine etkisini inceleyen araştırmalarda, çocuklara etkinlik sırasında Baroque müziği dinletilmiş ve Baroque müziğini dinleyen çocukların %26'sının hafıza oyunlarında daha dikkatli oldukları ve konsantrasyonlarının arttığı gözlemlenmiştir. Müzik ve bilişsel gelişim arasındaki ilişki birçok çalışmada da (Gün, 2009; Varış ve Cesur, 2012) vurgulanmaktadır.

3. MÜZİK VE SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM

İnsanlar içinde buldukları çevre ile sürekli etkileşim halindedirler. Bireylerin çevreyi, insanları ve toplumu tanıma çabası neredeyse ömür boyu devam etmektedir (Tozar, 2003). Çocuğun çevreyle olan etkileşiminde sahip olduğu sosyal beceriler önemli rol oynamaktadır. Müzik çocuğa birçok sosyal becerinin kazandırılabilmesi için oldukça etkili bir araçtır (Tezel Şahin, 2006).

Müziğin çocuklar büyümeye devam ederken sağladığı pek çok kazanımlar bulunmaktadır. Çocukların müzik yoluyla edindikleri kazanımlar arasında sosyal beceriler önemli yere sahiptir (Wimpory ve Nash, 1999). Çocuklar müzik aracılığıyla arkadaşlarıyla uyum içinde olma, birlikte hareket etme, sıra bekleme, düzenli, disiplinli ve sabırlı olma, başkalarının duygu ve düşüncelerine saygı gösterme, karşısındakini anlama gibi sosyal hayatın gereği olan birçok beceriyi kazanmaktadır (Selçuk, 2004).

Müzik etkinlikleri ile çocuklar duygusal olarak rahatlamakta, saldırganlık, korku, güvensizlik, çekingenlik gibi olumsuz duygu ve davranışlarından kurtulmaktadır. Örneğin, Eser (2010)'e göre çocuklar özellikle grup etkinliklerinde birlikte şarkı söylediklerinde kendilerini daha rahat hissetmektedirler.

Erken çocukluk döneminde grupla gerçekleştirilen müzikal etkinlikler, çocuğa bir amacın parçası olma, mutlu bir ortamı paylaşma, işbirliği içerisinde hareket etme gibi birçok kazanım sunmaktadır. Çocuğun kendine güveni gelişmekte, yeteneklerini gösterme isteği olumlu yönde desteklenmektedir. Müzik ayrıca çocuğun toplumsal rolleri benimsemesine ve sosyal kimliğinin gelişimine de katkı sağlamaktadır (Aylaz, 2018).

4. MÜZİK VE DİL GELİŞİMİ

Dil, insanların düşünce, bilgi ve becerilerini karşılıklı olarak aktarabilmeyi sağlayan iletişim aracı olarak tanımlanmaktadır (Karagöz ve İşcan, 2016). Aynı zamanda dil, toplumsallaşmanın ve insan ilişkilerinin başlangıcı olarak ifade edilmektedir. Sağlıklı olarak dünyaya gelen tüm çocuklar doğuştan dil gelişimi için donanımlı ve dil öğrenmeye yeteneklidirler.

Dil gelişimi, çocuğun diğer gelişim alanlarıyla paralel olarak ilerlemektedir. Çocuklar her ne kadar doğuştan dil gelişimi için donanımlı olsa da çocuğa sunulan çevresel uyaranlar büyük önem taşımaktadır. Çocuğa sunulan çevresel uyaranlardan birisi de müziktir (Kılıç, 2012). Dil gelişimi ile ilgili olarak öncelikle ses çıkarma veya konuşma gelişimin göstergesi gibi algılsa da aslında en önemli boyut duyma ve dinlemedir. Duyma, dinleme ve konuşma becerileri arasındaki ilişki müzik ile paralellik oluşturacak şekildedir. Nitekim Herder, Rousseau ve Spencer müzik ile dil gelişimi arasındaki paralelliği vurgulamaktadır (Selçuk, 2004).

Erken çocukluk döneminde çocuğun eğitiminde müziğin kullanılması dil gelişimine olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Aral ve Can Yaşar, 2015). Çocuklar bu dönemde şarkılardaki tanıdık kelimeleri dinlediğinde, beyinleri duydukları seslere ve söyledikleri kelimelerle bağlantı kurmaktadır. Şarkı söyleme, şiir ve tekerleme okuma gibi etkinlikler çocukların erken okuma-yazma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır (Güler, 2008). Müzik etkinlikleri sayesinde çocukların kelime hazineleri gelişmektedir. Çocuklar şarkılardaki pek çok kelimenin anlamını bilmese de hafızaya almakta ve zamanla anlamlandırmaktadır. Müzik ayrıca çocuğun ses tonunu ayarlamasına, akıcı şekilde konuşmasına yardımcı olmaktadır (Babaç ve Yıldız, 2018).

5. MÜZİK VE MOTOR GELİŞİM

Motor beceriler, karmaşık veya rutin görevleri yerine getirmek için vücudun farklı kas ve kemiklerini senkronize etme ve hareket ettirme becerisi olarak açıklanmaktadır (Selçuk, 2004). Motor beceriler ince ve kaba motor beceriler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kaba motor becerileri, kolların, bacakların ve diğer büyük vücut kısımlarının koordinasyonlu hareketleridir (Tezel Şahin, 2006). İnce motor becerileri ise, bileklerde, ellerde, parmaklarda ve ayak parmaklarında meydana gelen daha küçük hareketlerle ilgilidir (Döğüşgen, 2010). Bu iki motor beceriler vücudun koordinasyonunu sağlamak için birlikte çalışmaktadır. Hannaford (1995), çocukların ne kadar çok hareket ederse o kadar iyi öğreneceklerini belirtmektedir. Gordon (2000), öğrenme sırasında hareketi teşvik etmenin çocuğun sinir ağı sisteminin genişlemesine yardımcı olduğunu savunmaktadır. Bu yönüyle müzik, çocuğun motor gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Müzik, çocukların denge, dikkat, koordinasyon gibi motor becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

Müzik eşliğinde yapılan hareketler ve ritme ayak uydurma isteği beyin aracılığı ile gerçekleşmektedir (Dinçer, 2000). Müzik ile yapılan hareketler esnasında beyin tarafından salgılanan endorfin adı verilen hormon, çocuğun kendini iyi hissetmesini ve müziğe karşı ilgisini korumasını sağlamaktadır. Müzik eşliğinde çocuk vücudunu koordineli bir biçimde kullanmayı öğrenir. Müzik çocukların ince motor gelişimlerini de desteklemektedir.

Austin-Teksaş Üniversitesinde yapılan bir araştırmada, iki yıl boyu piyano dersi alan ve daha önce hiç piyano dersi almayan çocukların ince motor becerileri karşılaştırılmış ve piyano eğitiminin müzikal gelişime ve ince motor becerilerin gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Aynı zamanda piyano eğitimi esnasında verilen geribildirimlerin çocuğun dikkat ve hafızaya alma gibi yeteneklerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır (Costa-Giomi, Patrick, Filsinger, 2012). Enstrüman almak, el, kol, ayak ve bacakların hareketini içermektedir. Bazı müzik aletleri her iki eli aynı anda hareket ettire becerisi gerektirmektedir (zen, 2013).

Çocuğun herhangi bir enstrüman alması karmaşık motor becerilerin gelişimine yardımcı olmaktadır (Kraus ve Chandrasekaran, 2010). Motor becerilerin gelişimine katkı sağlayan enstrümanlar ise keman, viyola, gitar, flüt, piyano ve davul olarak sıralanmaktadır (Yıldız, 2018).

Keman ve viyola: Çocuğun yayı doğru tutmayı ve notaları düzenlemek için parmaklarını dikkatlice yerleştirmeyi öğrendiği müzik aletidir. Bu aktiviteler el göz koordinasyonunun gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Gitar: Çocuğun otururken ve ayakta iken bu enstrümanı almayı öğrenmesi, denge, dikkat ve koordinasyon becerilerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Flüt: Kapalı anahtarlı fltlerin, açık anahtarlı fltlere göre kullanımını daha kolay olduğu için çocuklar için daha faydalıdır. Flüt almak, kolları ve omuzları güçlendirmenin yanı sıra parmak hareketlerine de yardımcı olmaktadır.

Piyano: Çocuğun el becerisinin ve ince motor becerisinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca piyanonun pedallarının kullanılması, bacak hareketlerini ve bacakların koordinasyonunu güçlendirmektedir. Piyano almak her iki elin kullanılmasını içerdiğinden, çocuğun koordinasyon becerisi, duruşu ve ince motor becerileri gelişmektedir (Yıldız ve Nacakçı, 2016).

Davul: Çocuğun davul almayı öğrenmesi, hareketlerini kontrol etmesine yardımcı olmanın yanı sıra kol ve vücut kuvvetini geliştirmektedir (Schellenberg, 2012).

6. MÜZİĞİN ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARA KATKISI

Özel gereksinimlilik, bireyin bedensel, ruhsal, zihinsel ve sosyal özelliklerinde belirli derecede ve sürekli fonksiyon kaybı veya işlev bozukluğu sonucunda yaşamın gerekliliklerine uyum sağlamada zorlanma durumu olarak tanımlanmaktadır (zen, 2013). Özel gereksinimli ocuk ise doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrasında meydana gelen çeşitli nedenlerden dolayı bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyde anlamlı farklılık gösteren çocuklardır. Normal gelişim gösteren çocuklar gibi özel gereksinimli çocuklar da müziğe ilgi duymaktadır. Özel gereksinimli çocuklarla gerçekleştirilen müzik etkinlikleri çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmakla birlikte sözel becerilerini de desteklemektedir (Cohmer, 2014). Kırşehirli (2011)'ye göre şarkılar aracılığıyla özel gereksinimli çocuklara öz bakım becerileri daha kolay öğretilmektedir.

Önal (2010) otistik çocuklarla yaptığı araştırmasında müzik eğitimi çalışmalarını sonrasında otistik çocukların problem davranışlarında azalma olduğunu belirlemiştir.

Özel gereksinimli çocukların eğitiminde önemli bir yere sahip olan müzik, bu çocuklar için hazırlanan erken müdahale programlarında da yer almaktadır. Özellikle müzik terapi özel gereksinimli çocukların sosyal, zihinsel ve dil gelişim gelişimlerini desteklemek amacıyla eğitimciler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır (Çadır ve Avcıoğlu, 2013). Wimpory ve Nash (1999)'a göre, müzik terapisi sayesinde çocuklardaki göz kontağı kurma ve odaklanma gibi sorunlar daha kısa sürede en aza indirilebilmektedir. Amerikan Müzik Terapi Derneği (2020) müzik terapisi ve özel eğitim ilişkisini aşağıdaki gibi ifade etmiştir;

- IDEA (Engelliler Eğitim Yasası)'ya göre, müzik terapisi ve özel eğitim birbirleriyle ilişkilidir ve özel eğitim alanında kullanılması önerilmektedir.
- Müzik terapisi uygulanacağı zaman, özel gereksinimli birey için hazırlanmış bireyselleştirilmiş eğitim programında müzik terapisinin amaçları oluşturulur ve çocuk bu amaçlar doğrultusunda müzik terapisi alır.
- Müzik terapisi, özel gereksinimli çocukların gelişim alanlarını destekler.
- Müzik terapisi, eğitimin programlarının bireysel ihtiyaçlar göz önüne alınarak planlanması gerektiğini esas alır.
- Müzik terapistleri, eğitim programıyla, müziği birleştirerek, özel eğitim öğretmenlerini etkili eğitim verme konusunda yönlendirebilirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde ve dünyada yapılan akademik ve bilimsel araştırmalar, erken yaştan itibaren müzik eşliğinde yapılan etkinliklerin çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, motor ve dil gelişimine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Müzik içinde oyun barındıran, çocuğa ulaşabilme ve çocuğun dilini anlama konusunda kolaylık sağlayan en iyi sanatsal faaliyetlerden biridir. Özellikle erken çocukluk döneminde yapılan müzikal etkinlikler mutluluk verici, sevindirici ve eğlendirici bir uğraştır. Bu sonuçlara dayanarak, çocuğun gelişimine katkı sağlamak adına şu önerilerde bulunulabilir;

- Henüz anne karnındayken bebeğe rahatlatıcı müziklerin dinletilmesi,
- Anne bebek bağlanmasının güçlenmesi adına annenin bebeğe ninni söylemesi ve dinletmesi,
- Bebeklerin çevreye ve seslere olan ilgisinin iyi değerlendirilmesi ve onlar için uyarıcı bir çevre sağlanması,
- Çocuklar için müzik türleri seçilirken çocukların gelişimsel özellikleri ve ilgilerinin dikkate alınması,
- Çocukların erken yaştan itibaren yetenekleri doğrultusunda bir enstrümana yönlendirilmesi ve bu konuda çocuğa fırsat verilmesi,
- Okul öncesi eğitim kurumlarında müzik etkinliklerine sıklıkla yer verilmesi, ses, ritm, hareket, söz ve yaratıcılık birleşimini içeren değişik tekniklere yer veren farklı yaklaşım ve yöntemlerden yararlanılması,

- Öğretmenlerin, çocukları müzik etkinlikleri esnasında gözlemlenmeleri, özel yeteneğe sahip olan çocukları belirlemeleri ve bu çocukları yetenekleri doğrultusunda yönlendirmeleri,
- Aile tarafından sanatsal faaliyetlerinin desteklenmesi ve çocuğun aktif katılımının sağlandığı müzikal etkinliklere ev ortamında da yer verilmesi,
- Çocukların, çocuk müzikalleri vb. ile tanıştırılması,
- Özel gereksinimli çocukların eğitiminde müzik terapisi uygulamalarına yer verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- American Association for the Advancement of Science (AAAS), (2020). <https://www.aaas.org/> Erişim Tarihi: 05.09.2020.
- American Music Therapy Association. (2020). Music Therapy in Special Education <http://www.musictherapy.org> Erişim Tarihi: 10.09.2020
- Aral, N., Can Yaşar, M. (2015). 36-72 Aylık çocuklar için eğitim programı. Okul Öncesi Eğitim Programları. Edt.: Aysel Köksal Akyol. S:78-112, Ankara: Hedef Yayınları.
- Aral, N., Yıldız Bıçakçı, M., Yurteri Tiryaki, A., Çetin Sultanoğlu, S. ve Şahin, S. (2015). "Montessori Eğitiminin Çocukların Gelişimine Etkisinin İncelenmesi" Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(1); 32-52.
- Aylaz, B. (2018). Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Müzik Eğitimi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Babaç, E. E. ve Yıldız, G. (2018). Dil Gelişiminde Müziğin Yeri, Fine Arts (NWSAFA), 13(3):10-22, DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.1.D0211.
- Başer, F. A. (2003). Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Brody, Z. S. (2016). 'Suzuki Yetenek Eğitimi' Felsefesine Kısa Bir Bakış. Sanat & Tasarım Dergisi, Sayı 10, s. 79-88.
- Cohmer, S. (2014). Leo Kanner and the psychobiology of autism. A Thesis Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science, Arizona State University, Arizona.
- Costa-Giomi, E. Patrick, L. & Filsinger, K. (2012). Research Presentations & Discussion, Research & Teacher Education Conference.
- Çadır, D., Avcıoğlu, H. (2013). Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Müzik Reapi Yöntemine Göre Hazırlanan Sosyal Beceri Öğretim Programının Etkililiği. Turkish International Journal Of Special Education And Guidance&Counseling, 2(1), 46-63.
- Dinçer, İ. (2000), Çocuk Gelişimiyle İlgilenenler İçin Müzik El Kitabı, İstanbul.

- Döğüşgen, M. M. (2010). Çocuklarda ve gençlerde zekâ gelişimi. (1. Baskı). Ankara: Ekinoks Yayın Grubu.
- Eser, C. (2010). Okulöncesi Müzik Eğitimi, Erişim tarihi: 25.08.2020, <http://www.esermuzik.com.tr/okul-oncesi-muzik-egitimi>
- Franklin M., Moore, K., Yip, C., Jonides, J., Rattray, K., & Moher, J. (2008). The effects of musical training on verbal memory. *Psychology of Music*, 36(3), 353-365. doi:10.1177/0305735607086044.
- Gordon, E. (2000). Ritim: İşitme ve notasyonun çıkarımlarını karşılaştırmak. Chicago: GIA Publication, Inc.
- Güler, N. (2008). Müzikle Çocuk Eğitimi. (1. Basım). İstanbul: Hepsi Çocuk Yayınları.
- Gün Duru, E. ve Köse, H. S. (2012). Klasik Müzik Dinlemenin İlköğretim Öğrencilerinin Sınav Başarılarına Et-kisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2), s. 143-149.
- Gün, E. (2009). İlköğretim Okul Müdürleri-nin Müzik Dersine İlişkin Yaklaşımları-nın Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi: Bur-dur Ve Isparta İlleri Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hannaford, C. (1995). Neden öğrenmek kafanın içinde değil Atlanta, Georgia: Great Ocean Publisher.
- Jakobson, L. S., Cuddy, L. & Kilgour, A. R. (2003). Time Tagging: A Key To Musicians' Superior Memory. *Music Perception*, Spring 2003, 20(3), s. 307-313.
- Karagöz, B. ve İşcan, A. (2016). Kültürel Bellek Aktarımı Temelinde Ninnilerin Rolü: "Anneler Ninnileri Biliyor Mu?" *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1037-1054.
- Kılıç, I. (2012). Okul Öncesinde Müzik Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Kırşehirli, M. (2011). Zihin engelli çocuklara özbakım becerilerinin şarkı yoluyla öğretilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Köksoy, A.ve Taş, A. (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan anaokulu öğretmenlerinin okul öncesi dönemde müzik eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Fakültesi Dergisi*, 6(1); 31-34.
- Kraus, N. & Chandrasekaran, B. (2010). Music training for the development of auditory skills *Nature Reviews Neuroscience*; 11, 599–605
- Mertoğlu, E. (2002). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5–6 Yaş Grubundaki Çocukların Ritim (Tartım) Algılamaların İncelenmesi, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önal, O. (2010). Otistik çocuklarda müzik eğitimi. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

- Orff, C. (1977). Music for Children: Orff-Schülwerk American Edition, Vol. 2 primary, Schott Music Corp, U. S. A.
- Önal O. (2010). Otitik çocuklarda müzik eğitimi. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Özen, A. (2013). Özel Gereksinimli Aileler. Özel Gereksinimli Bireyler ve Bakım Hizmetleri. (Ed: Elif Tekin İftar), İkinci Baskı, TC Anadolu Üniversitesi (No: 2530) Açıköğretim Fakültesi (No: 1501) Yayını; 72-87.
- Özyürek, A. (2013). Altı Yaşında Bellek Eğitimi Verilen Çocukların İki Yıl Sonraki Bellek Gelişimlerinin İzlenmesi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3 (1) , 17-26. DOI: 10.14230/joiss26.
- Rauscher, Frances H., Shaw, Gordon L., Levi-ne, Linda J., Wright, Edward L., Den-nis, W. R., & Newcomb, R. L. (1997). Music Training Causes Long-Term Enhancement Of Preschool Children’s Spatial-Temporal Reasoning. Neurolo-gical Research, 19(1), s. 1-8.
- Schellenberg, G. E. (2012). Music Lessons, Emotional Intelligence, and IQ. Music Perception, 29(2), 185-194.
- Selçuk, Z. (2004). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Soysal, F. (2012). Erken Çocukluk Dönemi Müzik Eğitimi. The Journal of Academic Social Science Studies, 5 (3), s. 191-207.
- Tezel Şahin, F. (2006). Müzik ve Hareket. Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tozar, Z. (2003), “Müzikle Dans Eden Beyin”, Bilim Teknik Dergisi, İstanbul.
- Varış, Y. A. ve Cesur, D. (2012). Ortaöğretim müzik dersinin işlevsel-liğine ilişkin öğretmen görüşleri. The Journal of Academic Social Science Stu-dies, 5 (7), s. 751-768.
- Wimpory, D. & Nash, S. (1999). Musical Interaction Therapy –Therapeutic Play for Children With Autism. Bangor: University of Wales.
- Yıldız, G. ve Nacakçı, Z. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Müziksel Gelişim Özellikleri: Bir Literatür Derlemesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 8(16), 38-45.
- Yıldız, G. (2018). Müziksel Gelişim ve Öğrenme Dersi. Yayımlanmamış Ders Notları.